G dicuntur, quia propinquus nunc. oportet igitur ꝙ eodem modo utatur istis modis, sicut usus fuit in distinctione quã rememorat. Amplis' esset nugatio, & superfluitas in sermone philosophi, quia dicitur ꝙ substantia est prior tempore, & natura, ergo si per prioritatem temporis intellexit illam taliter descriptam, quæ eadem est cum prioritate naturæ, ut ipsemet fatetur, superfluꝰ ergo est sermo eius. Confirmatur quia nomina synonyma non usitantur in doctrina demonstratiua, ut dicit Com. Primo Physi. in cõ. 1. & 1. Cœli. cõ. 1. Forte dices ꝙ usitantur ad exponendum. ut dicit Cõ. 4. Physi. com. 45. Sed contra hoc stare non potest, quia licet ubi nomina synonyma ita se habent, ꝙ unum sit notius altero, notius potest adduci post ignotius, ut sermo sit clarior, tamen in textu græco, & nostro adducitur immediate, post prius natura, patet autem ꝙ prius natura, nõ est notius prius tempore. Amplius non est consuetudo Philosophi in scitẽtis uti locutionib' metaphoricis, & abusiuis, in hoc. n. ipse plerunq; dãnauit Platonem, & in. 1. Posterio. docuit non esse definiendũ, neq; disputandum in Metaphoris, unde Com. 1. Cœli, & mundi. com. 105. & 106. inquit ꝙ Arist. increpat Platonem & sequaces, quia aut male sentiunt, aut male doceant. accipere igitur prioritatem tẽporis pro prioritate naturæ est abusiue loqui, quod non licet in scientia præsertim altissima qualis est scientia diuina. unde lucidissimus Themistius Primo de Anima. cap. 20. inquit sane dubitari non potest Platonem ex his dialogis, quos scriptos reliquit, animam esse corpus putasse. Alioqnin nec Arist. contra Platonem inuehitur, sed contra Timæum, qui siue corpus circulum crediderit, siue quomodo corpus esse non crediderit, crederet, ita tamen ei appellare collibuerit, certa reddere rationem debuit, aut cur ita senti ret, aut nomine abuteretur, præsertim cum non sit æquum in altissimis philosophiæ quæstionibus aliud dicere, aliud sentire. Cum. n. semper res digna homine à mente uerba dissentiant, tum id maxime in rebus obscuris, & latentibus maxime obseruandum, quo ea quæ suopte ingenio remota & condita uidentur, uerbis illustribus & quam maxime potest declarantibus, uendicentur à tenebris. hæc Themistius. Amplius si Arist. sumeret prioritatem temporis pro prioritate naturæ, incideret in foueam quam fecit: quia ipse increpat Platonem de generatione mundi qui dixit, ꝙ partes mundi inordinate præcesserunt generationem mundi, quia non distinxit Plato inter prioritatẽ naturæ, & prioritatem temporis, sicut dicit expresse Com. 3. Cœli cõ. 25. Similiter ꝙ arguunt de substantia cœli, quæ accidentia sua, tempore non præcedit, nihil est, quia ut inquit Cõmen. primo Cœli & mundi. in com. 106. ꝙ innatum est inueniri in tempore, non habet sine tempore esse, & quod non est innatum inueniri in tempore, nõ habet prius, & posterius nisi secundũ esse, qd' est de lineis, cum figuris, & magis de rebus abstractis. quia si aliqua est generatio in rebus non tẽporalibus, ibi non sunt res priores nisi in esse tantũ. Et hoc idem habet expresse in. 2. cap. de substantia orbis. & ut dixi Aristo. loquitur de substantia generabili, in. 7. & 8. Meta.

Amplius si subiectum secundũ Scotum respectu propriæ passionis potest esse secundũ se sine illa, quia nõ dependet ab illa, licet non possit esse sine ea, quia est causa: aut habet causam intra se necessariam respectu illius: tunc non esset omnimoda contradictio, subiectum nõ posse esse sine propria passione, sed secundũ exponẽm Scoti, ut supra uisum fuit prius, nã in eo ꝙ prius potest esse in re sine posteriori, ergo utroq; modo subiectum posset esse sine propria passione, quod nullus unquam neq; somniare potuit. Et quia non est nobis præclusa uia ad philosophandum, aliam expositionẽ do ad auctoritatem Philosophi, ꝙ concedendo id quod uerum est in se, ꝙ in. 7. & 8. agatur de substantiis corruptibilibus. In talibus autem accidentia sunt in duplici differentia separabilia, & inseparabilia: Arist. in litera ponit tempore, & natura, tunc dico ꝙ substantia ipsa separabiliũ accidentium comparatione est prior tempore, & respectu autem inseparabilium est prior natura, quia non credo illa duo ab re fuisse posita ab Arist. in litera, quia ut inquit Cõ. 1. de Generatione, & corruptiõe, primus magister nunquã creditur aliquid dixisse sine ratione, & ita est de quolibet uerbo eius. Cum igitur textus habeat prioritatem temporis & naturæ, oportet igitur ꝙ non sine causa ponantur illa uerba. & mirum est quomodo expositores non animaduertant ad hoc. Nam textus ponit quadruplicem prioritatem secundum rationem, secundum cognitionem, secundũ tempus, & secundum naturam. Si teneatur igitur ista expositio, non credo contra eam posse demonstrari.

Nota synonyma quõ nõ usitantur i doctrina demõstratiua.

Text. 22.

Themistius.

Expositio propria.

Forma est prior materia, & eadem ratione est prior, & magis ens composito ex utrisq;.

Propõ. 17

Septimo Primæ philosophiæ textu commenti. 7.

Contra rationes.

NOn intelligitur propositio prima, ꝙ forma sit prior materia, quia operatio formæ, & modus operandi sit præstantior operatione, & mõ operãdi materiẽ, ut quidam somniauerunt. abusiue. n. esset, & absurda nimis cõparatio, ac si nix, & coruus in albedine cõparentur: quaꝗliter. n. materia cum forma in operationibus comparari potest, cum materia de se nullam habeat operationem? nam primo de Generatione, & corruptio. tex. cõ. 55. Materia secundũ ꝙ materia passiuum. idem. 12. Meta. tex. cõ. 30. unde quemadmodum dicit Cõ. 9. Met. cõ. 2. indiffinitione cuiusꝗcunq; potentiæ passiuæ sumitur diffinitio potentiæ primæ materiæ. ita indiffinitione cuiuslibet potentiæ actiuæ, sumitur diffinitio actionis primæ formæ. Ista. n. sunt duo extrema latitudinis entiũ, prima forma, & pria materia, iuxta illud Auer. duodecimo Meta. cõ. 18. oẽs formæ sunt in potentia in prima materia, & sunt in actu in primo motore, unde sicut in prima forma, quæ est Deus gloriosus, nulla prorsus est passio, sicut scribit Com. 3. de Anima in cõ. 5. in solutione tertiæ quæstionis, & in cõ. 14. Sic in pria materia nulla prorsus est actio. uñ Cõ. in li. Destru. dispu. 6. in solutiõe sexti dubii, inquit. ꝙ Philosophi posuerunt signũ subiecti ex passionibus, sicut signũ formæ ex operationibus. impossibile. n. est ꝙ actio, & passio ab una, & eadẽ natura ꝓcedãt. quapropter diffinitiue dixerunt, ꝙ oia corpora composita ex duabus naturis componuntur. s. ex agente, & patiente. s. ex materia, & forma. Nuncupatur. n. agens substantia, & quiditas, & nuncupatur patiens subiectum elementum, & materia. * {Et tertio de Anima com. 12. nisi esset materia, non esset passio}. Nec obstat dictum Cõ. Primo Cœli, & mundi. com. 20. ubi scribit ꝙ operatio istius potentiæ quæ est ex ea similis ei; quæ est abscisio ex acumine gladii, est generatio, & corruptio. nã hoc non est uerum nisi ut subiecti. generatio, n. & corruptio sunt operationes agentis generantis, & corrumpentis, quemadmodum dicimus ꝙ motus est actus mobilis ut subiecti, tamen dicitur esse actio, & operatio motoris, & sic transmutatio substantialis est actus subiecti transmutabilis, tamen est actio seu operatio ipsius transmutantis. ut bene determinatum est in. 3. Physicæ auscul. Amplius perfectio entium, & formarum nõ attenditur penes perfectionem operationum primo & principaliter, sed ã posteriori & à signo ex nobilitate operationum arguimus perfectiones formarum. Dicamus igitur ꝙ iuxta doctrinam Aristot. in Prima Philosophia. unumquodq; est maxime tale propter quod alius inest uniuocatio, & 10. Meta. tex. com. 7. In omni genere est unum primum, quod est metrum, & mensura omnium in illo genere existentium, ut inquit Commen. sic in genere substantiæ est unum principium primum. & istud est Deus gloriosus. qui est principium tanquã forma, & finis omnii. quia igitur Deus gloriosus est actus purus, & est metrum & mẽsura omnium entium & substantiarum, quatenus entia, & substantiæ sunt penes approximationem, & recessum: attẽditur principaliter entitas, & perfectio rerum tanquam circa primam regulam à qua primo uenamur hmõi dram entium, unde inquit Cõmen. 2. Cœli & mundi cõ. 63. distantiæ entium sunt ualde diuersæ in hoc. & Arist. in. 1. Cœli, & mundi, tex. cõ. 100. A primo inquit principio cõicatum est esse, & uiuere omnibus, his quidem clarius, his uero obscurius. quia igitur forma substãtialis est imago quædã, &

K

ADDI. *

M

Positio uera